

Holstebro Landsbystrategi

HOLSTEBRO
KOMMUNE

Fokus på Landsbyerne i Holstebro

Missionen er at realiseringen af Landsbystrategien 2021 sker på baggrund af både eksisterende og nye partnerskaber, hvor det er landsbyernes vilje og initiativ, der er styrende med kommunen som aktiv part, hvor det giver mening. Dialogen og samarbejdet med civilsamfundene er en vigtig og værdsat del af Holstebro Kommunes planlægningskultur og herigennem er der kommet mange gode input, som er taget med i arbejdet med at udvikle en landsbystrategi.

I forbindelse med landsbystrategien 2021, som er en del af Holstebros Kommuneplan 2021, er der påbegyndt en større proces med udarbejdelse af landsbystrategier for Holstebros 20 landsbyer. De udarbejdes ud fra de fire indsatsområder: civilsamfund, stedets ressourcer, kvalitet i landsbymiljøet og erhvervslivet.

Status på arbejdet er således at der er opstartet samarbejde med de 5 pilotlandsbyer, Tvis, Sdr. Nisum, Skave, Borbjerg-Hvam og Bur. Der er på nuværende tidspunkt gennemført borgermøder i fire af de fem landsbyer og hvor der med den baggrund er påbegyndt arbejde med landsbystrategierne.

Der vil i løbet af de næste tre år inden revision af Kommuneplanen, opstartes samarbejde med de resterende landsbyer. Det er planen at Holstebro Kommune skal igennem alle 20 landsbyer i løbet af de næste 3 år og på den måde skabe sig et godt og solidt kendskab til landsbyernes potentiale og ildsjæle.

Den samlede differentierede tilgang

Landsbyerne har forskellige udgangspunkter derfor giver det bedst mening at anvende forskellige redskaber og metoder for at skabe de bedst mulige landsbyer. Derfor er der behov for en differentieret tilgang til udviklingen af landsbyerne i Holstebro Kommune, der blandt andet forholder sig til demografiske, geografiske og civilsamfundsmæssige forhold. For det betyder noget om en landsby er et stille civilsamfund, der ikke har et samlet udviklingsperspektiv for landsbyen eller et stærk civilsamfund med en høj udviklingskapacitet, hvor borgerne sammen er med til at bestemme en retning og handle ud fra den.

Landsbystrategien er funderet i en større analyse, som Holstebro Kommune har fået udarbejdet i 2020 med støtte fra Realdania. Analysen kortlægger landsbyernes geografiske, demografiske og landsbybeboernes egen evne til at medvirke til at udvikle deres landsby (civilsamfundsmæssige forhold). Analysen er baseret på data og information fra kommunen, borgerforeningerne og andre civilsamfundsaktører fra landsbyerne.

Nedenfor følger en opsummering af analysens konklusioner, som vil blive brugt i det videre arbejde med at gå fra strategi til handling. Befolkningsnedgang, vigende boligpriser og lange afstande i østligste og vestligste landsbyer.

- Når man betragter den brede vifte af parametre vi har målt landsbyerne på, er det tydeligt, at der er nogle områder som overvejende klare sig godt på alle parametre og nogle som klarer sig mindre godt.

Den differentierede tilgang skal modvirke negative effekter ved befolkningstilbagegang i landsbyen og understøtte en positiv befolkningsudvikling i landsbyer med potentiale for bosætning.

Demografi

- Den demografiske analyse viser, at landområderne længst fra Holstebro, til både øst og vest, er præget af befolkningstilbagegang, stigende boligpriser og aldrende befolkning. Det gælder både i landsbyerne og i landområderne. De vestligste landsbyer og de sydøstligste har større tilbagegang i befolkningstal end de nordøstligste.

- Den geografiske analyse viser, at landsbyerne længst mod øst og længst mod vest har stadig større afstand til dagligvareindkøb og skoler. Desuden er der lang pendlingsafstand til større jobmarkeder, hvilket særligt gælder for den vestligste del.

- Landsbyerne omkring Holstebro har en befolkningsfremgang, og mod øst og syd er der også en høj andel af børnefamilier. Alle landsbyerne omkring Holstebro har desuden kort afstand til skoler, dagligvarer og et større arbejdsmarked.

- Boligprisudviklingen viser tydeligt en stadig større opdeling af boligmarkedet, hvor landsbyerne omkring Holstebro by klarer sig markant bedre end landsbyerne længst mod øst og vest.

Boligmassen

- Det er ikke undersøgt systematisk, hvordan geografien og demografien påvirker boligmassen i de enkelte landsbyer. Umiddelbart er boligmassen i landsbyerne og landområderne i god stand, dog er der få landsbyer, som har tomme og misligholdte boliger.

- Noget tyder på (fra besøg i landsbyerne og baseret på dialog ved borgermøder), at der i vest er sket en omstilling fra alm. helårsfamilieboliger til flexboliger/second homes og sommerhuse. Således ses overraskende få tomme eller forfaldne boliger i vest ift. den markante befolkningsnedgang i området.

- I øst er der muligvis ikke sket en tilsvarende omstilling, hvilket kan være en forklaring på, at nogle boliger, særligt de sydøstligste byer, er nedslidte og/eller tomme.

Civilsamfundsstyrken

- Af de 20 landsbyer, der indgår i analysen, er 70% (14 landsbyer) aktive eller meget aktive landsbyer, mens kun 30% (6 landsbyer) er stille eller mindre aktive.

- De landsbyer, som er kategoriseret som "stille" eller "mindre aktive" er alle landsbyer med 220 eller færre indbyggere – altså relativt små set i forhold til den samlede masse. Der er dog flere eksempler på meget aktive landsbyer med kun 400 indbyggere så aktivitet hænger ikke nødvendigvis direkte sammen med størrelsen.

17 PARTNERSKABER FOR HANDLING

Partnerskaber

Vores fælles fundament er partnerskaber

Det er gennem partnerskaber, at vi sammen kan udvikle de fire indsatsområder: civilsamfund, stedets ressourcer, kvalitet i landsbymiljøet og erhvervsliv. Det er de gensidigt forpligtende partnerskaber internt i landsbyerne og mellem borgerne og Holstebro Kommune, som skal bære de nye udviklingsskridt.

Det betyder, at det er borgene og landsbyerne selv, der tager initiativ og løfter projekterne med kommunen som en tydelig, udviklende og understøttende partner i det omfang der er ønske om og behov for.

Kommunen er ligesom landsbyerne forpligtet til at tage initiativ. Derfor vil landsbyudvikling fremadrettet i endnu højere grad være et forankret og centralt tema på den politiske dagsorden, så der kommer fornyet politisk fokus på landsbyerne.

Derudover (som det også fremgår under punktet om organisering) oprettes der et tværgående team, der sikrer, at alle forvaltninger inddrages i landsbyudviklingen og der vil fremover være én tydelig indgang for landsbyerne i kommunen.

På den måde har kommunen mulighed for at være både en opsøgende og lettilgængelig samarbejdspartner, der kan understøtte stærke partnerskaber og solide lokale strategier.

Pilotprojekter for partnerskab og samarbejde

I Holstebro Kommune er der mange aktive landsbyer, det giver et stærkt udgangspunkt for at bevare levedygtige landsbyer i kommunen og for at bygge stærke partnerskaber på kryds og tværs. Men der er også landsbyer med mindre aktive eller stille civilsamfund, som gerne vil noget mere med deres landsby, hvor ressourcerne eller kapaciteten mangler.

Kommunen vil gerne stille sig til rådighed som partner eller som rådgiver til et partnerskab eller en lokalstrategi. Dette er opstartet med pilotprojekterne.

Kommunens fokus vil være rettet mod partnerskaber, der har afsæt i lokalområdernes ressourcer, understøtter bæredygtig produktion og/eller understøtter attraktive og bæredygtige fællesskaber med plads til alle.

Pilotprojekterne er udvalgt således, at de afspejler forskellig civilsamfundsstyrke og forskellige grad af udfordringer/muligheder for så vidt angår geografi og demografi.

Desuden har det været vigtigt i udvælgelsen, at landsbyen selv har en vilje og et ønske om et partnerskab. Pilotprojekterne vil lægge vægt på hver sit indsatsområde.

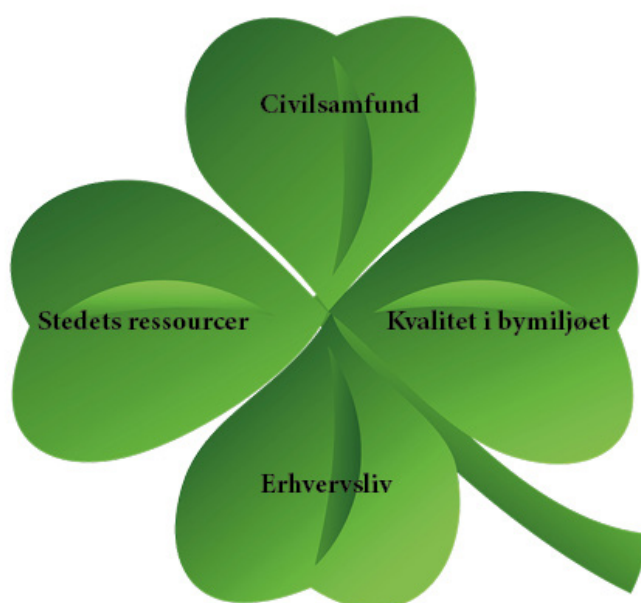
Overordnede mål – de 4 indsatsområder

Holstebro kommune ønsker i samarbejde med landsbyerne at sikre et landsbyliv, som er attraktivt for borgere, foreninger og virksomheder i og omkring landsbyerne, så landsbyerne fortsat er gode steder at leve, bo og arbejde.

I Holstebro Kommunes landsbyer leves et godt liv, tæt på natur, tæt på naboer og ofte i stærke fællesskaber. Sådan skal det fortsat være. Men billedet udfordres af de strukturelle forandringer, der gør sig gældende med befolkningsnedgang i nogle landsbyer og vækst i andre. Konsekvenserne for de enkelte landsbyer er forskellige, hvilket blandt andet skyldes en forskel i de ressourcer landsbyerne har.

Centrale ressourcer som landsbyernes civilsamfund, stedbundne kvaliteter, kvaliteten af landsbymiljøer og det lokale erhvervsliv sættes derfor i fokus med denne landsbystrategi.

På baggrund af de centrale ressourcer har vi udvalgt fire indsatsområder, der er på hver deres måde vigtige brikker i at sikre en fokuseret udvikling af Holstebro Kommune. Formålet er - på den bedst mulige måde - at ruste, udvikle og kvalitetssikre kommunens landsbyer ud fra de forudsætninger og muligheder, som landsbyerne har. Denne strategi beskriver hvordan, målene for hvert indsatsområde og delindsatser opnås gennem konkrete handlinger.

De fire indsatsområder

”Landsbylivet skal være attraktivt for borgere, foreninger og virksomheder i og omkring landsbyerne, så landsbyerne fortsat er gode steder at leve, bo, arbejde og besøge”

Civilsamfundet er en betegnelse for beboernes eget engagement i landsbyens fællesskaber. Det kan være meget officielt i form af medlemskab af foreninger eller mere uformelt i form af deltagelse i arrangementer eller samvær i landsbyen. Den væsentlige pointe er, at det her er beboerne selv, der er i centrum i modsætning til samfundets andre sektorer, der tager udgangspunkt i kommune/stat og det private erhvervsliv. I dette projekt betragtes civilsamfundet som en af de allervigtigste ressourcer i udviklingsarbejdet.

Kvaliteten i landsbymiljøet handler om de fysiske rammer, der skal gøre landsbyerne attraktive at bosætte sig i; her vil vi arbejde mod at skabe et samlende rum i landsbyen, der forhåbentlig kan understøtte udviklingen af civilsamfundet.

Landsbyernes ressourcer er en samlet betegnelse vi bruger når det kommer til de ting, der er bundet til landsbyen, dens udseende og den placering. Det handler i høj grad om, hvad der kendetegner landsbyen og hvad lokalbefolkningen er stolte af, som eksempelvis en særlig bygning, et naturområde, nogle råvare eller en særlig ånd. Der er forskel på landsbyerne og derfor er der også forskel på ressourcerne.

Erhvervslivet i landbyerne kan have stor betydning for den videre udvikling, både fordi det kan skabe arbejdspladser og fordi det kan bidrage til den mere generelle udvikling af landsbyerne i forhold til de øvrige indsatsområder. Det er her en pointe at give erhvervslivet kontakt til og muligheder hos landsbyerne og samtidig give landsbybeboerne kontakt til det eksisterende erhvervslig.

Civilsamfund

Mål: Holstebro Kommunes landsbyudvikling skal være relevant og konkret og skal derfor være solidt forankret i landsbyernes civilsamfund.

Civilsamfundene er afgørende for landsbyernes udvikling. Fællesskaber, fritidsaktiviteter, det at have en indkøbsmulighed - og i nogle tilfælde services som institutioner og skoler - lokalt, kan afhænge af landsbyernes udviklingskapacitet/civilsamfundsstyrke.

Civilsamfundsstyrken i Holstebro Kommune er generelt høj. Kun ca. 30% af kommunens landsbyer har mindre aktive eller stille civilsamfund. Civilsamfundsstyrken er et udtryk for i hvor høj grad landsbyerne kan tage vare på større opgaver såsom etablering af selskaber, der sørger for nedrivning af faldefærdige ejendomme, opretholdelse af de lokale købmænd eller sikring af en bæredygtig fødekæde af frivillige. Jo stærkere civilsamfund, jo mere selvhjulpet er landsbyerne i den kommende udvikling.

Et centralt værktøj for landsbyen til at sikre udvikling, og samtidig definere kommunens og civilsamfundets rolle og ansvar, er udarbejdelsen af lokalstrategier eller lokale udviklingsplaner (LUP'er). Lokalstrategier er et værktøj til at skabe en fælles forståelse og retning for udviklingen af den enkelte landsby.

Det er ikke sikkert, at det er relevant for alle landsbyer at have en lokalstrategi, men for mange landsbyer vil det være et godt værktøj til at skabe en fælles forståelse og retning for udviklingen af den enkelte landsby.

Både strategierne og Holstebro Kommunes rolle vil variere alt efter landsbyens egen udviklingskapacitet og civilsamfundets karakter; kommunen kan derfor både påtage sig en mindre rolle som sparringspartner eller en større rolle som reel projektleder.

Det betyder også meget for en landsby, hvordan den er organiseret. Om landsbyerne organiserer sig i borgerforeninger, partnerskaber eller lignende er afgørende for, hvordan udviklingen af landsbyerne kan foregå. Noget sker uformelt gennem fælles aktiviteter i landsbyen, mens andet afhænger af en formaliseret struktur.

Holstebro kommune vil derfor sætte fokus på landsbyernes organiseringer (med respekt for forskelligheden) for derigennem at styrke udviklingskapaciteten.

Men det er ikke kun i landsbyerne, at organiseringen er vigtig, det er den naturligvis også i kommune. Derfor skal der være et tværgående samarbejde og en tydelig indgang til kommunen. På den måde har kommunen mulighed for at være både en opsøgende og lettilgængelig samarbejdspartner.

Delindsatsområdet 'Civilsamfund' har tre delindsatser: Udviklingskapacitet/civilsamfundsstyrke, lokalstrategier og organisering

Stedets ressourcer

Delmål: Holstebro Kommunes landsbyer skal danne den bedst mulige ramme om hverdagslivet og samtidig kunne give unikke oplevelser for turister, der hvor der er potentiale for det.

Stedbundne ressourcer kan være mange ting; alle steder har noget, de er stolte af. Der kan være tale om bygninger eller kulturmiljøer, men det kan også være en særlig ånd, stemning, engagement, fællesskab eller råvare, som er med til at give landsbyen en særlig profil.

At udvikle med afsæt i stedets ressourcer handler om at blive tydelig omkring, hvilke ressourcer der er, eller skal være, landsbyens varemærke. For mange landsbyer handler det om at fokusere på de små kvaliteter i landsbyen og ikke kun på varemærker eller det turismerelaterede.

De stedbundne ressourcer kan ligeså godt være noget, som har en betydning i hverdagslivet. På den måde skabes en lokal fortælling, der betyder meget for landsbyens selvforståelse.

Nogle landsbyer kan alene eller sammen med andre styrke stedets ressourcer og kvaliteter med henblik på turismeudvikling. Dette kunne eksempelvis gøres ved små klyngesamarbejder med fokus på lokal råvareproduktion, og andre kan udvikle turismeprofiler, der kan tiltrække besøgende og overnattende gæster gennem markedsføring af fx naturkvaliteter, vandring mv.

Holstebro Kommune har et meget varieret landskab og forskelligartede turistattraktioner. Der er derfor dele af kommunen, som er mere oplagte som turismemål end andre.

Delindsatsområder 'Stedets ressourcer' har to delindsatser: Hverdagslivsbyer

Kvalitet i landsbymiljøet

Delmål: Alle landsbyer skal have en høj kvalitet i bymiljøet, så de uanset befolkningsudvikling fortsat er gode steder at leve, bo og besøge

Kvalitet i landsbymiljøet kan komme til udtryk på forskellige måder, og kommunen anlægger derfor et forskelligartet fokus når kvaliteten vurderes. Dette giver naturligt også forskellige tilgange til arbejdet med bymiljøet alt efter landsbyernes individuelle behov. Fælles for arbejdet er dog, at både eksisterende og ny bygningsmasse skal være af høj kvalitet og skal understøtte landsbyernes fællesskaber.

I en lang række landsbyer, er der allerede eksisterende fællesfunktioner og fællesskaber, men nogle steder ligger de spredt. Her er der et potentiale for at samle funktionerne i en tydelig landsbymidte, så der skabes ét møde-sted, hvor borgere mødes på tværs af alder og interesse.

Der er stor forskel på potentialet for bosætning i landsbyerne. Landsbyer placeret tæt på større byer, infrastruktur m.m. har umiddelbart et større potentiale for bosætning.

Også forhold vedrørende stedspotentiale og civilsamfundsstyrke kan spille ind, når det handler om at tiltrække nye borgere. På baggrund af bosætningspotentiale vil kommunen i samarbejde med landsbyerne understøtte nye bosætningsmuligheder, dog med blik for at landsbyerne ikke må miste deres landsbykarakter.

Det er vigtigt for kvaliteten af landsbymiljøet, at der bliver taget hånd om de bygninger, der enten er tomme eller misligholdte. Derfor skal der i nogle landsbyer med fx befolkningsnedgang foretages en reduktion, dvs. nedrivning af boligmassen, hvor det er muligt og hvor det er skæmmende for landsbymiljøet.

Delindsatsområder 'Kvalitet i landsbymiljøet' har tre delindsatser: Bymidteudvikling, Bosætning og Nedrivning og forskønnelse.

Erhvervsliv

Delmål: Holstebro kommune ønsker en fokuseret erhvervsudvikling, hvor alle landsbyer understøttes i lokal erhvervsudvikling, mens større erhvervsinitiativer primært sker omkring Holstebro by.

Erhvervslivet i landsbyerne er både de virksomheder der er beliggende i landsbyen og det erhvervsliv som landsbyen har adgang til i dets opland. Det lokale erhvervsliv har ikke alene betydning på grund af arbejdspladserne, men også fordi de ofte spiller en vigtig rolle som del af landsbyens civilsamfundsstyrke.

Lokalt erhvervsliv kan have meget forskellig karakter. Holstebro Kommune har derfor ikke kun blik på de 'klassiske' virksomheder, men også mikroinitiativer, der umiddelbart har hobby-karakter, betragtes som potentielle vækst-aktører. Mange landsbyer er allerede hjemsted for et antal mindre virksomheder.

Denne underskov af virksomheder skal understøttes, så virksomheder med vækstpotentiale kan udvikles og være med til at sikre arbejdspladser og bosætningsmuligheder.

Udlæg af erhvervsgrunde i eller tæt på landsbyerne afhænger af mange faktorer. Således har mange virksomheder brug for plads og god infrastruktur i form af nem adgang til motorvejsnet. Samtidig kan større virksomheder med produktionsanlæg medføre en række forskellige gener som støj, tung trafik mv.

Derfor udlægges kun erhvervsgrunde på

baggrund af konkrete initiativer og henvendelser, og større erhvervsinitiativer sker som udgangspunkt omkring Holstebro by.

Ud over kommunens fokus på det lokale erhvervsliv skal der også være god adgang til erhvervsliv og et jobmarked uden for landsbyerne. Kollektiv transport er i mange tilfælde ikke en realistisk løsning i områder med lav befolkningsgrad. Holstebro Kommune vil derfor fokusere på mulighederne for at skabe øget bæredygtig mobilitet gennem brugen af moderne, alternative transportformer.

Delindsatsområder 'Erhvervsliv' har tre delindsatser: Lokalt erhvervsliv, erhvervsgrunde og mobilitet.

HOLSTEBRO
KOMMUNE